

Österlens

Naturskyddsförening

Program, vår - sommar 2021

Ordföranden har ordet

Hej alla medlemmar och andra som läser programmet från Österlens Naturskyddsförening. I slutet av november lyssnade jag på ett föredrag med Johan Rockström, en professor som jobbar med klimatstudier i Potsdam. Han beskrev hur vi på jordklotet närmar oss en ny situation: vi kommer inte längre att vara på väg mot en ny istid, som det varit under hela mitt liv, utan vi kommer fortsätta att befinna oss i en interglacial och riskera att det blir ännu varmare — utanför de gränser planeten varit inom under hundratals miljoner år. En förflyttning från den geologiska tidsepoken holocen till antropocen, för att uttrycka det mer vetenskapligt.

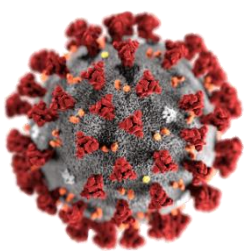
Vad gör vi då för att begränsa uppvärmningen och hålla oss inom de överenskomna klimatmålen? Det gäller dels att minska de fossila utsläppen, vilket pågår för fullt med omställning av energikällor och industriprocesser, dels att förändra våra levnads- och konsumtionsvanor.

En viktig del i detta är att också våra livsmedel produceras under hållbara former. Jag tänker på hur vi i vardagen väljer vad vi äter, var det kommer ifrån och hur det är producerat. Här kommer Naturskyddsföreningens arbete med att certifiera butiker med "Bra miljöväl" och att du väljer "KRAV"-märkta produkter i butiker in i våra val för framtiden på planeten. WWFs Anna Richert som arbetar med konsumentguider uttrycker det så här – "Välj gärna ekologiskt som regel".

Men behåll lugnet, håll ut och håll avstånd, så får vi snart ses igen på våra programpunkter.

Hälsningar,

Thomas

OBSERVERA: Aktiviteterna i detta program kan komma att ställas in eller anpassas till rådande covid-situation. Innan du åker för att delta i en exkursion eller ett möte, kolla efter uppdateringar på ÖNF:s Facebooksida eller hemsida, eller genom att ringa till den som är ansvarig för aktiviteten!

Vi har på grund av pandemin valt att stryka den strömstarexkursion vi ursprungligen avsåg att hålla i februari. Årsmötet brukar vanligtvis äga rum i mars; i år har vi dock flyttat det till sommaren, och vi håller det utomhus.

Omslaget: Sju hanar av vanlig padda vill allihop bli den som parar sig med den stora rostbruna honan man kan skönja mitt i "paddbollen". Honan är mer eller mindre hjälplös och kan inte komma loss. Ibland händer det att honan drunknar när hon tyngs ner under vattnet och inte kan andas. Hanarna däremot kan släppa taget och simma upp för att ta en nypa luft. / Bäckhalladalen, 2017-04-03.

Vårtecken på Stenshuvud

Söndag 4 april kl. 10.00

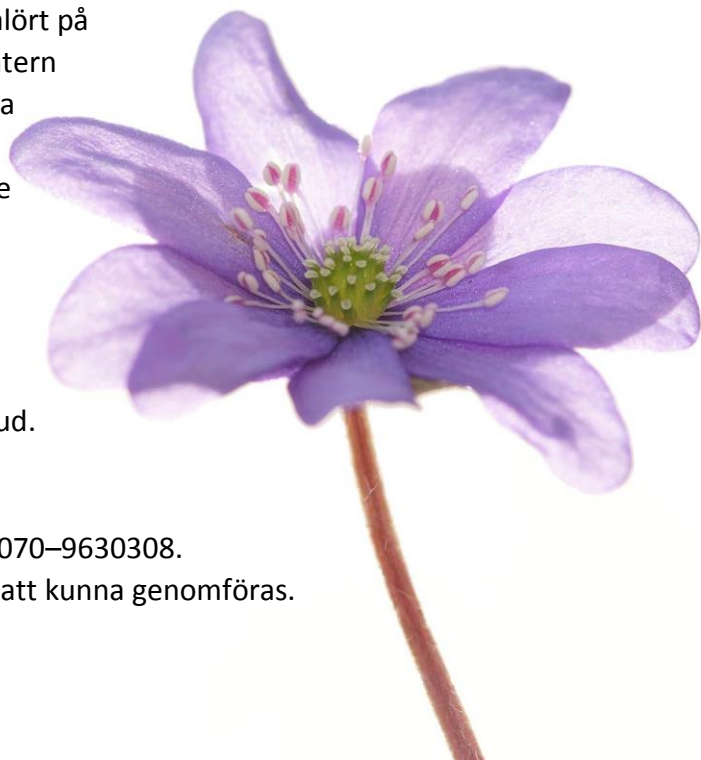
Nu blommar säkert blåsippor, vitsippor, vårlök och svalört på Stenshuvud! Vi hoppas att covid-situationen under vintern utvecklats på ett sätt som gör att vi nu kan återuppta exkursionsverksamheten. I så fall promenerar vi runt i parken och njuter av alla vårtecken – sjungande bofinkar, trummande hackspettar, kanske nyvaknade citronfjärilar och näselfjärilar om solen skiner. Intill buskagen vid stranden nära Krivareboden ligger nog huggormarna framme och försöker lapa sol.

SAMLING vid bänkarna framför Naturum på Stenshuvud.

MEDTAG: Fika.

KONTAKTPERSON: Ingrid Popovics, 0414–20242 eller 070–9630308.

Ring till Ingrid om du undrar om exkursionen kommer att kunna genomföras.

Mellan den 1:a och 20:e april brukar snokarna para sig på Stenshuvud. Hanarna samlas i formliga nystan runt de stora honorna och kurtiserar dem. Fast under kalla eller mulna dagar gör man sig icke besvär; snokarna vill ha sol och värme! När förutsättningarna är som allra bäst – kanske på en helg, kanske en vardag; definitivt mellan klockan 11 och 12 på dagen – siktar vi på *en informell snokexkursion som utlyses med kort varsel via ÖNF:s Facebook-sida*. Detta är alltså utöver den vårteckenexkursion på Stenshuvud som hålls den 4:e april, eftersom vi misstänker att snokarna inte hunnit komma igång så tidigt.

Se till att du "följer" vår Facebook-sida så du inte missar chansen!

Fåglar vid Glimminge hallar och Glivarpa mosse

Lördag 24 april kl. 09.00

Vi börjar exkursionen med en promenad i det buskrika fäladsområdet norr om Gislövs Stjärna, vanligen kallat Glimminge hallar eller Lunkaberg.

Stenskvättor och andra småfåglar förekommer ganska rikligt, och med litet tur får vi se (eller åtminstone höra) smådoppingarna som brukar bo i dammen. Kanske någon ringtrast rastar här idag? Sedan åker vi en halvmil åt sydväst till Glivarpa mosse, en fågelrik våtmark i jordbrukslandskapet strax söder om Glimmingehus. Änder av olika slag, gråhakedoppingar och andra våtmarksknutna fåglar hägrar här.

SAMLING vid infarten till Gislövs Stjärna, intill Stjärnevägen som går mellan Gislöv och Östra Hoby (koordinater: [55°29'50.2"N, 14°16'26.6"E](https://www.google.com/maps/place/55.49722222222222,14.276666666666667)).

Man kan parkera på en liten gräsyta intill landsvägen.

MEDTAG: Kikare och fika.

KONTAKTPERSON: Claes Hansson, 070-5129988

Citronärta vid Glimminge hallar, 2017-05-06

I början och mitten av maj leker strandpaddan i hållkar mellan Vårhallarna och Svingeln. Bäst fart på deras ljudliga drillande – de låter nästan som nattskärnor – är det under milda nätter efter att det regnat och hållkaren fyllts på. När förutsättningarna är som allra bäst siktar vi på *en informell paddexkursion som utlyses med kort varsel via ÖNF:s Facebook-sida.*

Se till att du "följer" vår Facebook-sida så du inte missar chansen!

Kvällspromenad vid Skansen

Torsdag 13 maj kl. 19.00

Vårt kommunala naturreservat Skansen kanske inte ser så mycket ut för världen när man som hastigast åker förbi, men det finns flera ovanliga arter här. Vid den här tiden brukar göknycklarna (se bild t.v.) – en i Skåne sällsynt förekommande orkidé – börja slå ut. Förhoppningsvis finns de fortfarande kvar här! Kanske hittar vi rent utav den rara men oansenliga vårkällörten, som också torde blomma nu? Från de små pölarna kan man höra klockgrodorna spela. Först vid mörkrets inbrott, då vi nog begett oss hemåt igen, börjar lövgrodan sin nattliga konsert.

SAMLING: Vi möts in den nordvästra delen av reservatet, längs Ehrnbergsvägen (nära dammarna; koordinater: [55°33'1.9"N 14°21'6.5"E](#)).

MEDTAG: Fika och ganska varma kläder.

KONTAKTPERSON: Margareta Wirén, 070–5356199

Bäckhalladalen

Lördag 22 maj kl. 10.00

Vi uppmärksammar den biologiska mångfaldens dag med att ha en exkursion i Bäckhalladalen, som är ett reservat av riksintresse för naturvård med många rödlistade växter och djur. Omgivningarna består till stor del av hällmark och har flera områden där berggrunden går i dagen. Bland annat i den sydöstra delen, som vi fokuserar på idag, hittar vi partier med vackra böljeslagsmärken. Sen hoppas vi få se göknycklar och andra intressanta växter.

SAMLING vid det tidigare stenbrottet som du kommer till via Hallavägen. Om du kommer inifrån Simrishamn på väg 9, kör in till vänster norr om Tobisviksbadet, längs en rad hus och raka vägen fram till en liten parkering (koordinater: [55°34'27.6"N 14°19'40.4"E](#)).

MEDTAG: Fika i ryggsäck; gärna flora och kikare.

KONTAKTPERSON: Margareta Wirén, 070–5356199

Naturnatten 2021

Lördag 5 juni kl. 21.30

Nattens djur är i vårt fokus denna sena kväll och tidiga natt! Antingen blir det ett stort publikt evenemang vid Naturum på Stenshuvud eller så blir det ett mindre arrangemang någon annanstans för framförallt ÖNF-medlemmar. Vi väntar med att spika formerna tills vi vet mer om hur covid-situationen utvecklar sig. Information om var och hur kommer vi att meddela via Facebook, ÖNF:s hemsida, samt i epostutskick till medlemmar för vilka vi har dylik adress. (Se notis längre fram i programmet för information om vår e-postlista!)

Vi torde lysa på lakan för att locka fram nattfjärilar, leta efter nattaktiva jordlöpare, samt lyssna efter fladdermöss med ultraljudsdetektor.

PLATS: Meddelas senare via ÖNF:s Facebook samt hemsida (och epost).

KONTAKTPERSON: Björn Lardner, 0702–687171

Årsmöte med ÖNF

Torsdag 17 juni kl. 18.30

Härmed kallas alla medlemmar i ÖNF till ordinarie årsmöte med sedvanliga förhandlingar.

Eftersom covid-19 som fortfarande grasserar då vi färdigställer detta program tar vi det säkra före det osäkra och flyttar mötet från sedvanlig tid i mars månad till juni — och vi håller det utomhus.

Vill du engagera dig mer aktivt i föreningsarbetet så hör av dig till styrelsen i god tid innan mötet.

PLATS: Vid Vårhallarna, på klipporna strax intill Pärlfiskarens Hus (koordinater: [55°34'42.6"N 14°20'8.5"E](#)). Medtag sittunderlag eller campingstol, egen fikakorg och möjligen ett paraply.

KONTAKTPERSON: Thomas Hansson, 070–9472677

De Vilda Blommornas Dag – Simris Strandängar

Söndag 20 juni kl. 10.00

Naturreseptatet Simris Strandängar bildades 2005. Såväl floran som geologin är intressanta. Eftersom covid-pandemin satte stopp för exkursionen förra sommaren gör vi nu ett nytt försök att botanisera här.

[forts. på nästa sida]

Berggrunden i reservatet utgörs av kvartsitisk sandsten som är omkring 570 miljoner år gammal och delvis täckt av kalkrik morän. På hållarna vid havet kan man här och var se böljeslagsmärken.

Reservatets naturtyper inkluderar sandstrand, strandäng, torräng, kalkfuktäng och kalkkärr. Bland de rara växterna finns kärrknipprot, gulyxne, klöverärt och strandvial. Rosenfink och andra fåglar har vi också möjlighet att se.

SAMLING vid den asfalterade rastplatsen intill hållristningen söder om bebyggelsen i Simrislund ([55°32'20.5"N, 14°21'21.5"E](https://www.google.com/maps/place/55.53694444444444,14.352777777777778)). [Detta är 650 meter norr om den lilla parkeringen vid själva reservatet!] Därefter vandrar vi söderut till naturreservatet.

TA MED fika, flora och lupp om du har, kanske kikare.

KONTAKTPERSON: Margareta Wirén, 070–5356199

Varma, stilla och mulna nätter – gärna efter fuktig väderlek – är det många nattfjärilar ute och flyger. Under sommaren ämnar vi att vid ett par tillfällen rigga UV-lampa vid ett vitt lakan i något skogsbryn, och under ett par timmar emot midnatt se vad för nattflyn, spinnare och svärmare som dras dit. Du är varmt välkommen att droppa in för en stunds samvaro och fjärilsskådning! UV-ljus är skadligt för ögonen, så ta med dig ett par mörka solglasögon. Plats och tid för dessa *informella nattfjärilsexkursioner utlyses med kort varsel via ÖNF:s Facebook-sida.*

Se till att du "följer" vår Facebook-sida så du inte missar chansen!

Vandring runt Brösarps norra backar

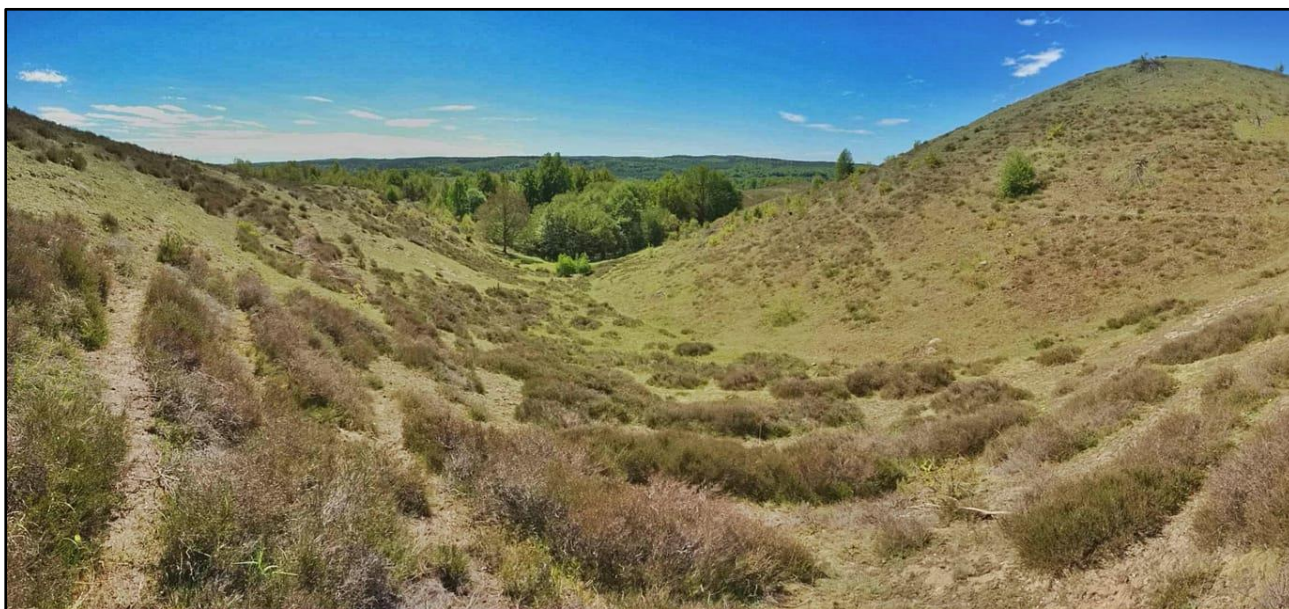
Söndag 15 augusti kl. 10.00

När ljungen färgar de böljande backarna lila vandrar vi c:a 4 kilometer genom denna fantastiska miljö. Blommor, fjärilar och rovfåglar brukar det vara gott om. Kaniner torde vi se många av, och kanske den stora och ovanliga läppstekeln förgyller vår tillvaro?

SAMLING vid den lilla parkeringsplatsen i början av Myrestadsvägen, 50 meter nordost om Hörrödsvägen som går mellan väg 19 och Norra Björstorp. Du kan se platsen på Google Maps med hjälp av koordinaterna [55°44'34.7"N, 14°5'37.7"E](https://www.google.com/maps/@55.74347,14.09377,15z). [Det är alltså *inte* Rastplats Piraten vid väg 19 som avses!]

TA MED en ryggsäck med fika, gärna flora, kanske kikare.

KONTAKTPERSON: Ingrid Popovics, 0414–20242 eller 070–9630308

Brösarps norra backar i slutet av maj månad

ÖNF-information via e-post

Vi har nyligen börjat skicka ut påminnelser om våra aktiviteter via e-post till de medlemmar som angivit e-postadress när de löste medlemskap. Det har de flesta. I några fall kan vi dock notera att den angivna e-postadressen inte längre är i bruk. Har du inte fått sådana meddelanden? Är du medlem i ÖNF och vill ha meddelanden? Skicka ett mail till margareta.truedsson.wiren@gmail.com där du anger att du vill ha information via e-post. Ange också ditt fullständiga namn.

Att få dessa utskick kan vara bra – ibland har ju tryckfelsnisse varit framme vid programmakandet, och så här i covid-tider kan ju planer ändras efter att programmet har distribuerats med posten.

ÖNF siktar på "spontana" exkursioner (utöver de i programmet)

Vissa aktiviteter med fokus på speciella händelser i naturen är svåra att planera månader i förväg, när man inte vet hur vädret kommer att vara eller hur våren framskrider. Det kan gälla datum för långbensgradans eller strandpaddans lek, klimax för snokarnas parningsaktivitet, kvällar med lämpligt (mulet, varmt och stilla) väder för nattfjärilsstudier vid lakan och UV-lampa, eller dagar med hård östlig vind som trycker in fåglar mot kusten.

Vi tänker därför pröva att på kort-kort varsel bjuda in till informella "spontan-exkursioner" när vi vet med oss att något händer, och vi själva ämnar vara på en viss plats en viss tid. Inbjudningarna kommer främst att ske via ÖNF:s Facebook-sida, så se till att du "följer" oss på Facebook – annars är det risk att du inte får höra om det i tid. Vi kommer också att försöka sprida informationen via e-post samt eventuellt vår hemsida, men Facebook är enklast och snabbast för oss.

ÖNF:s hemsida och Facebook

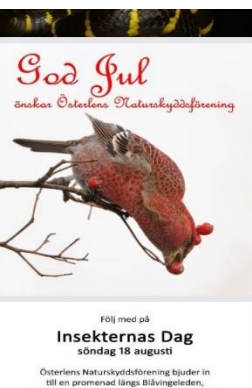
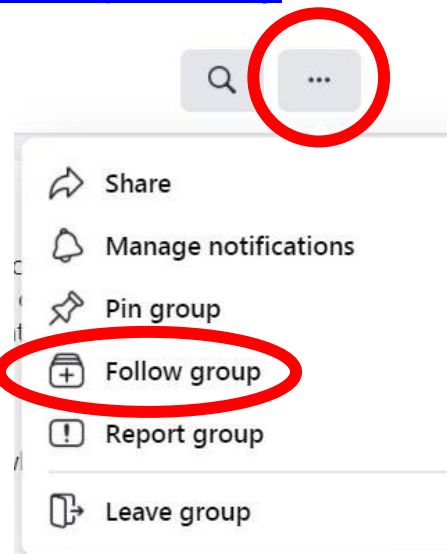
ÖNF har en hemsida med bl.a. rapporter och bilder från olika aktiviteter. Adressen är <https://osterlen.naturskyddsforeningen.se/>

Vi finns också på Facebook. <https://www.facebook.com/OsterlensNaturskyddsforening/>

Om du aktivt väljer att "följa" vår sida ökar chansen att du nås av aktuell information och påminnelser om våra aktiviteter. Det kan vara bra speciellt i år när vi ännu inte vet hur covid-läget kommer att utveckla sig. Om du inte följer oss finns det risk att Facebook väljer att inte visa dig vad vi informerar om.

Gör så här:

- 1) Gå till ÖNF:s Facebooksida.
- 2) Klicka på symbolen med de tre punkterna du ser uppe till höger på sidan.
- 3) Välj "följ grupp" (eller "follow group").

Styrelse och funktionärer för Österlens Naturskyddsförening

(fram tills årsmötet)

Ordförande: Thomas Hansson, 0414–70677 eller 070–9472677

Vice ordförande: Margareta Wirén, 070–5356199

Sekreterare: Björn Lardner, 070–2687171

Kassör: Ingrid Popovics, 0414–20242 eller 070–9630308

Ledamöter: Claes Hansson, 070–5129988, och Johannes Lancing, 073–4033447

Suppleant: Inge Erlandsson, 070–5375421

Revisorer: Agne Paulsson, 0414–71349 och Barbro Chiru, 0414–10013

Kontaktpersoner för valberedningen: Elisabeth Arvidsson, 0414–72388 eller 073–0657107, samt Lena Olsson, 076–8111343

Njut av naturen och fåglarna på egen hand denna covid-vinter

Tyvärr nödgas vi ställa in strömstarexkursionen vi hade tänkt arrangera i februari. Men du/ni kan på egen hand försöka hitta denna charmiga lilla fågel, och många andra därtill. Här tipsar vi om några bra platser som du kan besöka under vintern för att kika efter fåglar.

Sträntemölla – Forsemölla

Ett naturreservat med en fin fors, längs vägen mellan Rörum och Östra Vemmerlov. Här har det under senhösten hållit till en strömstare som ofta visat upp sig fint, på nära håll. Stalltips: kika efter den runt det stora vattenfallet (Forsemölla).

Vitemölla hamn och Kiviks hamn

Utanför hamnarna ligger det ofta mycket sjöfågel vintertid. Alfåglar, doppingar, skrakar, knipor, sjöorrar... listan kan göras lång. Kanske du har turen att se någon kungsfiskare som sitter på en brygga. I vassområdet omedelbart söder om Kiviks hamn, norr om vindskyddet för fågelskådare, kan man ibland se den vackra skäggmesen.

Pulken

Hit brukar de flesta åka i månadskiftet mars/april för att titta på rastande tranor, men även vintertid – åtminstone om det är mildväder och öppet vatten – drar våtmarkerna till sig änder och kanske någon övervintrande tofsvipa. Havsörn och blå kärrhök visar ofta upp sig. Även om det inte råder beträdnadsförbud vid Pulken under vintern stannar man lämpligen på de vägar som går i områdets norra kant. Här finns även ett fint fågeltorn att spana ifrån. På vägen till Pulken kan du stanna till vid Yngsjö kapell och spana mot trädridån trekvarts kilometer västerut. Där inne döljer sig en utfodringsplats för rovfåglar (och ett privat fotogömsle som fågelfotografer ofta hyr in sig i), vilken drar till sig stora mängder fåglar. Har du tur kanske du lyckas urskilja någon brun glada bland alla de vanliga (röda) gladorna. Tubkikare rekommenderas vid såväl Pulken som Yngsjö.

Hjälp till att gynna våra österlenska sötvatten och deras djur!

Nu lider Leader-projektet *Österlens Sköna Vattendrag* mot sitt slut. Under de gångna åren har vi genom projektets försorg fått många möjligheter att lära oss mer om de rinnande vattendrag vi har i våra trakter. Vi tackar Valentina Zülsdorff och hennes samarbetspartners för deras arbete!

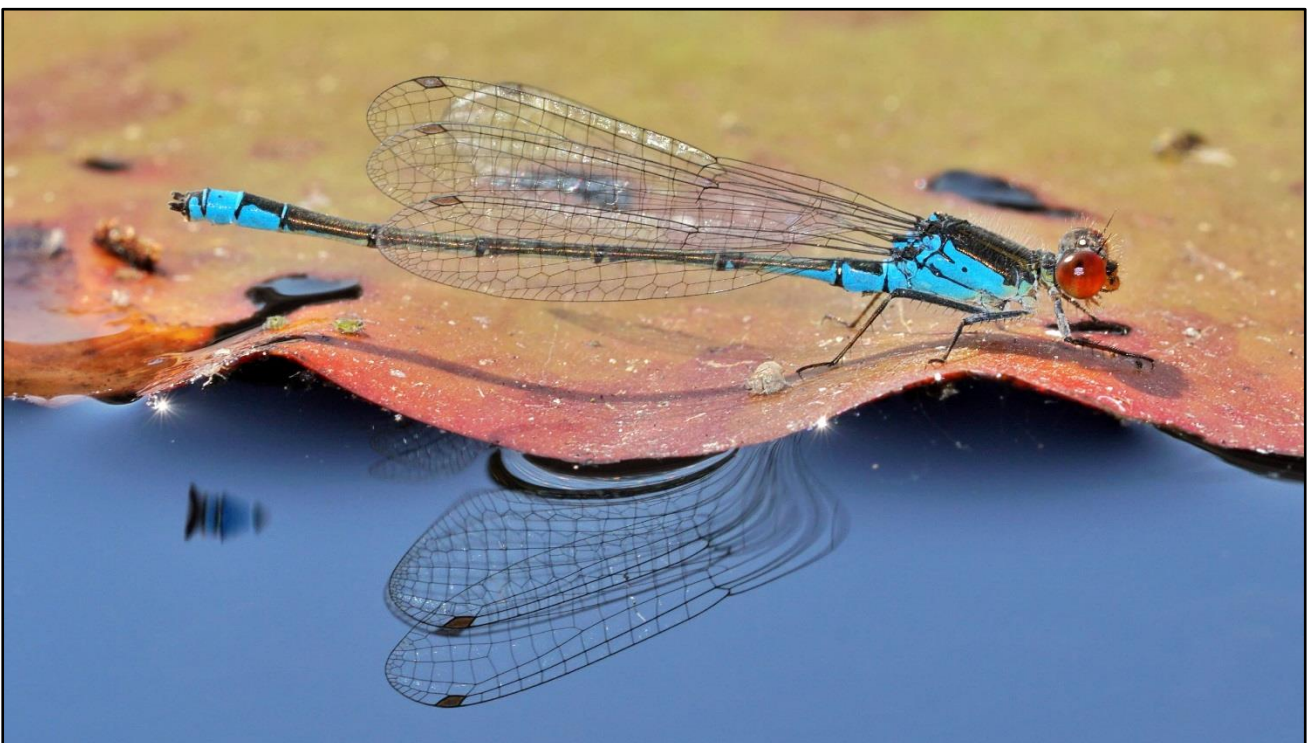
Nyligen har två åtgärdssamordnare anställts för att kostnadsfritt ge råd till markägare som vill göra vattenvårdande åtgärder på sina marker i Simrishamns och Tomelilla kommuner. Limnologen Jonas Dahl är baserad i Simrishamn; miljövetaren Therese Parodi i Tomelilla. De kan agera bollplank och stöd om du funderar på att anlägga en våtmark, en damm, en översilningsäng eller något annat som gynnar våra vattendrag och de djur och växter som finns däri. Jonas och Therese kan också hjälpa dig att söka pengar till sådana åtgärder. Här kan du läsa mer:

<https://www.simrishamn.se/blog/2020/10/15/vattenvardsprojekt-nu-erbjuds-markagare-kostnadsfri-hjalp>

Även om du inte kan anlägga en stor våtmark i din trädgård kan du som är villaägare gynna djur som är beroende av dammar och småvatten. En trädgårdsdamm kan både bli en rogivande oas och en spännande plats på din tomt! Viktigast för en rik biodiversitet är att du håller dammen fiskfri. Då blir inte vatteninsekter och groddjurens yngel uppätta och det är mindre risk för att dammen blir övergödd och fylld av grönalger. Även om dammar som är några kvadratmeter stora är att föredra så kan också minimala dammar dra till sig trollsländor och andra insekter. Vill du ha rikligt med inspiration kan du på biblioteket fråga efter "Naturskyddsforeningens dammhandbok" (Per Isakson, Per Bengtson och Maria Lewander, 1997). Kortare läsning finns i länkarna nedan.

<https://www.natursidan.se/nyheter/guide-anlagg-en-damm-eller-vatmark-i-din-tradgard/>

<https://skane.naturskyddsforeningen.se/wp-content/uploads/sites/106/2015/05/S%C3%A5-skapar-du-en-damm.pdf>

En hane av mindre rödögonslända vilar på ett näckrosblad i Bäckhalladalen

För dig som ännu inte är medlem i Naturskyddsföreningen

Österlens Naturskyddsförening (ÖNF) verkar i Simrishamn med omnejd. Vi arrangerar främst exkursioner, men även studiebesök, föredrag och bildvisningar. Vi håller också ett öga på miljön.

Som medlem i ÖNF är du samtidigt medlem i Naturskyddsföreningen och får tidskriften Sveriges Natur – antingen hem i brevlådan eller digitalt.

Medlemmar får 10% rabatt på resor med SJ genom att logga in via Naturkontakt – Naturskyddsföreningens portal för medlemmar.

Du kan lösa medlemskap via webben,

<https://www.naturskyddsforeningen.se/vad-du-kan-gora/butiken/medlemskap/>

Om du bor i Simrishamns kommun blir du automatiskt slussad till ÖNF.

Vill du bli medlem i krets på *annan* ort än din hemkommun kan du sedan kontakta

medlem@naturskyddsforeningen.se

...och be dem att flytta ditt medlemskap till önskad krets. Det finns även kretsar i Tomelilla, Ystad, Kristianstad, och andra skånska kommuner.

Kom gärna och prova på; du måste inte vara medlem för att delta i våra evenemang!

Programsammanfattning (utöver "spontana" exkursioner som utlyses med kort varsel)

Söndag 4 april	Vårtecken på Stenshuvud
Lördag 24 april	Fåglar vid Glimminge hallar och Glivarpa mosse
Torsdag 13 maj	Kvällspromenad vid Skansen
Lördag 22 maj	Bäckhalladalen
Lördag 5 juni	Naturnatten
Torsdag 17 juni	Årsmöte
Söndag 20 juni	De Vilda Blommornas Dag på Simris strandängar
Söndag 15 augusti	Vandring runt Brösarps norra backar

www.studieframjandet.se

www.naturskyddsforeningen.se